100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

37

BENITO MUSSOLINI

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂȚI
Oameni care au schimbat destinul lumii

Benito Mussolini

Numărul 37

EDIȚIE SĂPTĂMÂNALĂ
EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL
EDITOR: Petros Kapnistos
MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou
MANAGER DE REDACȚIE ȘI PRODUCȚIE: Virginia Koutroubas
ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena
MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos
PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa
COORDONATOR DE PRODUCȚIE: Carolina Poulidou
MANAGER DISTRIBUȚIE: Evi Boza
MANAGER LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Dimitris Pasakalidis
COORDONATOR LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL
DTP: RAY
TIPĂRIRE ȘI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.
DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L.
Country Manager: Mariana Mihălțan
Marketing Manager: Adina Bojică
Redactor: Gabriela Muntean
Distribution Manager: Dan Iordache
ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5,
sector 5, București, România

DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

ISSN: 1791-0765

Fotografii: Uniphoto Press, Corbis Japan, De Agostini Picture Library

Prețul numerelor
Prețul primului număr: 2,99 LEI/14,50 MDL
Prețul celui de-al doilea număr și al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI/29,99 MDL

Benito Mussolini
(1883-1945)
Nu eu am creat fascismul: eu doar l-am extras din subconștientul italienilor.

Benito Mussolini

Ce viață a dus Mussolini?

PROLOG

ÎN CEA DE-A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA, Italia a reușit să iasă de sub influența națiunilor vecine, iar statele ei fărâmițate au fost unificate într-un singur stat-națiune italian. Cu toate acestea, naționalismul era lipsit de fermitate și toate regiunile Italiei continuau să funcționeze ca entități independente. Destinul Italiei avea să fie schimbat de apariția unui instigator al cărui vis era acela de a reînvia gloria Imperiului Roman: Benito Mussolini.

Începutul de activist politic al lui Mussolini a fost ca socialist. În miezul perioadei de transformări prin care trecea Italia, tendințele ideologice ale lui Mussolini se vor schimba progresiv și, în cele din urmă, va deveni fascist. Un dictator perfect care, prin absolutism și persecuții, a împins secolul XX în haos.

Așadar, ce viață a dus Mussolini?

TABEL CRONOLOGIC

1453	Căderea Imperiului Bizantin
1848	Mişcările revoluţionare din 1848 sunt înăbuşite în Italia
1861	Unificarea Italiei
1883	Se naşte Mussolini
1892	Mussolini este trimis la un liceu al călugărilor silezieni
1896	Armata italiană este înfrântă în Etiopia
1899	Este organizată prima Conferinţă Internaţională de Pace (Haga)
1902	Mussolini este arestat în Elveţia pentru vagabondaj
1905	În Rusia izbucneşte mişcarea revoluţionară
1909	Mussolini este expulzat din Austria
1912	Mussolini devine redactor la ziarul Partidului Socialist „L'Avvenire del Lavoratore" („Viitorul Muncitorului")
1914	Izbucneşte Primul Război Mondial Este creată „Fasci d'Azione rivoluzionaria internazionalista" („Asociaţia Revoluţionară Fascistă Internaţională")
1915	Mussolini se căsătoreşte cu Rachele Guidi
1919	Semnarea Tratatului de la Versailles Mussolini fondează „Fasci Italiani di Combattimento" (Liga Combatantă)
1920	Crearea Ligii Naţiunilor
1921	Crearea Partidului Naţional Fascist
1929	Marşul asupra Romei Mussolini preia puterea
1934	Prima întrevedere a lui Mussolini cu Adolf Hitler
1935	Războiul dintre Italia şi Etiopia
1936	Italia şi Germania intervin în Războiul Civil Spaniol
1938	Conferinţa de la München
1939	Izbucneşte cel de-al Doilea Război Mondial
1940	Se formează alianţa dintre Japonia, Germania şi Italia denumită Axa
1941	Izbucneşte războiul dintre America şi Japonia
1943	Mussolini este înlăturat de la putere şi trimis în închisoarea de la Campo Imperatore Mussolini este salvat din închisoare şi devine conducătorul noii Republici Sociale Italiene (Repubblica Sociale Italiana)
1944	Puterile Aliate ocupă Roma
1945	Se încheie Al Doilea Război Mondial, iar Mussolini este executat
1946	Italia este declarată republică
1992	Nepoata lui Mussolini obţine un loc în Parlamentul Italian

Creaţie şi catastrofă: omul care a vrut să reînvie gloria Romei

Italia era centrul Imperiului Roman care a dominat vechea regiune a Mării Mediterane. După căderea imperiului, vastele sale teritorii au fost împărțite între statele vecine. În secolele următoare, romanii au dus dorul vremurilor strălucite ale vechiului imperiu. Benito Mussolini va răvăși lumea prin dorința sa de a reînvia această glorie apusă a Romei. Așadar, ce anume l-a determinat pe Mussolini să devină dictator?

▲ Mussolini adolescent. Este greu să-l întrezărești în această imagine din tinerețe pe cel care avea să devină propagandistul fascist.

La „baza" Italiei

Fiul unui socialist

PENINSULA ITALICĂ SE PRELUNGEȘTE în Marea Mediterană, având forma unei cizme. Un bărbat numit Alessandro lucra ca fierar în apropierea „tălpii" cizmei pe care o întruchipează teritoriul Italiei, în satul Dovia di Predappio, în provincia Forli, regiunea Emilia-Romagna. Nu prea îi plăcea munca, în schimb era cunoscut în zonă pentru activismul său socialist; era, de asemenea, un băutor înrăit.

Primul fiu al lui Alessandro s-a născut la sfârșitul lunii iulie 1883. Numele său va fi Benito. Se spune că tatăl său i-a ales acest nume după numele președintelui reformator al Mexicului, Benito Juarez, pe care, de altfel, îl admira.

Mulți dintre cei care locuiau în Dovia di Predappio erau fermieri săraci. Atât de săraci încât nu își puteau permite nici măcar să își ducă uneltele la reparat. Astfel, Alessandro nu câștiga prea mult ca fierar. În plus, era pasionat mai mult de socialism decât de muncă, iar banii pe care îi câștiga, îi cheltuia pe băutură. Familia Mussolini era compusă din cinci membri: Benito, fratele și sora acestuia, Alessandro și soția sa; mare parte din susținerea financiară a familiei era asigurată din salariul insuficient al mamei lui Benito, Rosa, care era învățătoare.

Pe când era copil, mama sa îl ducea în fiecare duminică la biserică. Era un băiețel inteligent, dar neastâmpărat; deseori întrerupea slujbele religioase și trebuia să fie scos din biserică. O astfel de pedeapsă nu îl intimida: se urca în copacul din curtea bisericii, iar apoi arunca fructe și pietre către enoriașii care ieșeau din biserică.

▼ Tatăl lui Mussolini, Alessandro. Nu avea o educație formală, dar a contribuit la ziarul local cu articole politice; era figura centrală a activiștilor politici din Dovia di Predappio.

Tatăl lui Mussolini era agnostic și niciodată nu s-a apropiat de biserică. Prefera să citească „Das Kapital" de Karl Marx în locul Bibliei. Le citea și copiilor după masă, explicându-le înțelesul ideilor lui Marx. Nu era o carte potrivită pentru copii, dar se pare că Benito îl asculta pe tatăl său cu seriozitatea de care nu era capabil în biserică. Filozofia socialistă adoptată de tatăl său a prins rădăcini în gândirea tânărului Mussolini care începuse să o considere necesară pentru crearea unei societăți ideale.

Tinerețe „pe muchie de cuțit"

După ce a terminat școala primară, Mussolini s-a înscris ca intern la un liceu al călugărilor salezieni. Mama acestuia sperase că mediul disciplinat al școlii va putea să îi îndrepte comportamentul fiului său.

Studenții erau împărțiți în trei categorii, în funcție de vârstă, iar Mussolini făcea parte din cea inferioară. Această diviziune era respectată strict, chiar și în sala de mese. Mussolini crescuse într-o sărăcie medie, fiind oarecum obișnuit cu mâncarea proastă, însă chiar și așa, era scârbit de ceea ce primea la masă în cadrul școlii saleziene. Împreună cu alți câțiva colegi care îi împărtășeau opiniile și-a exprimat dezgustul față de hrană, refuzând să

o mănânce, însă aceasta nu rezolva situația câtuși de puțin, primind în schimb o mustrare aspră din partea profesorilor.

Mussolini și-a menținut atitudinea rebelă față de fiecare aspect din viața liceului. Cu toate acestea, obținea note foarte bune. Reușita pe acest plan îl va face încă mai nemulțumit și înverșunat. Nu putea accepta faptul că un student care excelează la învățătură trebuie să îndure mâncarea proastă a internatului liceului. Considera că studenții mai mari primeau mâncare mai bună, tocmai datorită categoriei sociale căreia îi aparțineau. Această conceptualizare a lumii din jurul său, precum și comportamentul dur le moștenise de la tatăl său.

La vârsta de 11 ani, temperamentul său se va manifesta prin acte de violență. Mussolini a atacat cu cuțitul și a rănit un student dintr-un an mai mare. A fost pedepsit, atât pentru acest incident, cât și pentru multe altele, fiind în cele din urmă exmatriculat pentru un an. Mai avea doar un an până la absolvire. S-a transferat la o școală din apropierea orașului său natal și a absolvit fără să mai creeze probleme.

Părinții lui Mussolini aveau mari așteptări de la fiul lor, date fiind rezultatele sale școlare foarte bune. L-au înscris la o școală cu profil pedagogic, perioadă în care devine membru al Partidului Socialist. În cadrul acestei școli, specializată în formarea cadrelor didactice, atmosfera era total opusă celei sileziene. Viața lui Mussolini lua o turnură pozitivă. Cu toate acestea, Mussolini era la fel de pus pe harță ca și înainte, fiind pe punctul de a fi exmatriculat după ce a rănit din nou un student. Giuseppe Verdi, compozitorul reprezentativ al Italiei secolului al XIX-lea moare în această perioadă; Mussolini este ales pentru a prezenta un omagiu ca reprezentant al școlii sale în cadrul ceremoniei funerare. Conținutul discursului nu era un elogiu în sine; era mai degrabă un discurs politic care încerca să evidențieze latura naționalistă a lui Verdi. Directorul școlii a încercat să-l oprească, dar discursul era bine primit de audiență. A doua zi, ziarul „Avanti!" („Înainte") a publicat un articol laudativ la adresa lui Mussolini.

▲ Rosa Maltoni, mama lui Benito Mussolini. Părinții ei s-au opus căsătoriei cu activistul radical, Alessandro Mussolini. Rosa era foarte puțin interesată de politică, dar va continua să susțină activismul socialist pasionat al soțului ei pe întreaga durată a vieții acestuia.

◄ Giuseppe Verdi este compozitorul italian, cu viziuni puternic naționaliste, care a creat opere celebre, precum binecunoscuta „Aida". A fost foarte apreciat de naționaliștii care voiau să unifice Italia.

Bologna, capitala regiunii Emilia-Romagna. Încă din Evul Mediu, orașul s-a aflat sub conducerea Papei. Încercând să reacționeze la aceasta, Bologna a devenit un focar al socialismului.

CLIPE PERSONALE

NELINIȘTILE UNUI IUBITOR DE ANIMALE

În perioada adolescenței, Mussolini era cunoscut în Dovia di Predappio ca fiind un tânăr infractor. Era puternic și inteligent și începuse să își pună în evidență abilitățile de lider. A devenit șeful unei bande de tineri delincvenți din orașul său.

Mussolini nu era însă doar un tânăr de nestăvilit. Chiar și înainte de a merge la școală, interesul său pentru studiu era evident în entuziasmul pe care îl arăta față de cărțile pe care i le citea tatăl său.

Pe cât de violent și dur era cu oamenii, pe atât de afectuos era cu animalele. Îi plăceau, în special, bufnițele și caii. Petrecea mult timp călărind în jurul munților sau privind bufnițele, ochii lor mari strălucind în noapte. Se poate spune, așadar, că avea două laturi opuse: pe de o parte, infractorul de neoprit, pe de altă parte, studentul iubitor de animale.

▲ Mussolini ținându-și calul în hățuri. El este omul care va răspândi fascismul în lume.

Încă din copilărie, Mussolini avea înclinații spre filozofia politică socialistă, înclinații insuflate de tatăl său. În Evanghelia lui Ioan, calul roșu simbolizează războiul. Bufnițele, păsări care își încep activitatea noaptea, erau considerate un simbol al erei întunecate.

Este o coincidență ciudată faptul că aceste două ființe erau preferatele unui om care va împinge lumea în haosul războiului.

Zile fără direcție

Soldați italieni la începutul secolului XX. Dat fiind faptul că era activist socialist, Mussolini ajunsese deja în vizorul poliției; în același timp însă s-a dovedit a fi un soldat cu abilități excelente în armată.

Închis în Elveția

ÎN LUNA IULIE A ANULUI 1901, la vârsta de 18 ani, Mussolini a absolvit primul din clasă, în cadrul liceului pedagogic. În același timp, a luat examenele de atestat, însă, chiar și așa, nu își putea găsi o slujbă în învățământ. A încercat să obțină un post în cadrul primăriei orașului, dar a fost refuzat. Tatăl său s-a înfuriat și i-a cerut primăriei explicații pentru faptul că fiul său, deși avea rezultate excelente, nu a primit postul.

Mussolini își va găsi de lucru abia în luna februarie a anului următor. Nici măcar nu era o slujbă în regiunea sa natală; postul pe care îl găsise era acela de profesor suplinitor la o școală din Gualtieri, în provincia Reggio Emilia.

Era considerat un bun profesor, dar latura întunecată a caracterului său a ieșit la iveală când s-a implicat într-o aventură cu soția unui soldat. Partidul Socialist din Gualiteri știa deja de Mussolini de la discursul ținut pentru ceremonia funerară a lui Verdi, astfel încât i s-a cerut să susțină câteva discursuri în numele său. Se poate spune că relațiile cu femeile și activismul politic îl făceau pe Mussolini să treacă drept un profesor unic în felul său.

Anul școlar s-a încheiat în acel iulie, iar Mussolini a demisionat și a pornit spre Elveția. Deși se crede că insatisfacția pe care o avea ca profesor suplinitor într-un mic sătuc ar fi jucat un rol deosebit în plecarea sa, motivul real a fost însă dorința de a evita înrolarea în armata italiană.

▲ Rachele Guidi, în perioada târzie a vieții sale. Avea temperamentul potrivit pentru soțul ei, temutul dictator.

Mussolini a găsit de lucru mai întâi pe un șantier de construcții din sudul Elveției. Era o slujbă prost plătită, astfel încât a renunțat după numai o săptămână. A pornit apoi spre Lausanne unde a găsit din nou de lucru ca muncitor. Salariul era la fel de mic ca cel anterior. Era sărac lipit pământului și abia își putea permite să mănânce. Locuia sub un pod și într-o zi a fost arestat de poliție, fiind luat drept vagabond. Aceasta va duce la prima experiență a lui Mussolini în închisoare.

Perioada de modelare filozofică

După ce a fost eliberat din închisoare, Mussolini își va folosi legăturile din cercurile socialiste pentru a deveni secretarul unei uniuni sindicale. Începe să scrie la ziarul Partidului Socialist, „L'Avvenire del Lavoratore". Discursurile erau punctul forte al lui Mussolini și le va prezenta în numele Partidului Socialist. Mussolini începe să atragă asupra sa atenția socialiștilor italieni care locuiau în Elveția.

În această perioadă o cunoaște pe Angelica Balabanoff. Împărtășește cu ea același spirit, aceeași inteligență și aceeași pasiune pentru cărți. Curiozitatea intelectuală a lui Mussolini va fi influențată de această legătură. Se familiarizează cu scrierile și teoriile sociologice ale economistului italian Vilfredo Pareto care au un impact deosebit asupra sa.

Omul-cheie

ANGELICA BALABANOFF

Angelica Balabanoff a avut un rol foarte important în dezvoltarea principiilor filozofice ale lui Mussolini. De origine rusă, Angelica Balabanoff a fost secretara lui Vladimir Lenin. Era o marxistă înflăcărată, membră a Partidului Socialist.

Angelica Balabanoff îl întâlnește pe Mussolini la vârsta de 26 de ani. Ea îl îndeamnă să citească „Manifestul Comunist" al lui Karl Marx, precum și filozofia lui Friedrich Nietzsche.

Mussolini i-a cerut ajutor Angelicăi Balabanoff pe când era redactor la ziarul „Avanti!". Avea deplină încredere în ea, dar relația dintre ei se va strica în momentul în care Mussolini își va elabora propria filozofie. Mussolini s-a desprins de filozofia socialistă și a început să-și contureze ideile care aveau să devină baza fascismului. Din punctul de vedere al Angelicăi Balabanoff, Mussolini punea prea mult accent pe marxism. În cele din urmă, ea demisionează din corpul editorial al ziarului.

Nu se știe cu siguranță dacă relația dintre cei doi mai avea și o altă natură, pe lângă împărtășirea credinței în socialism.

▸ Angelica Balabanoff a fost pentru Mussolini un adevărat mentor în perioada în care acesta a locuit în Elveția.

De asemenea, va fi în mare măsură influențat de conceptele enunțate de Georges Sorel în lucrarea sa „Reflecții asupra violenței".

Pe baza lecturii nestăvilite și dezorganizate a acestor lucrări de filozofie, Mussolini își va întemeia sistemul de gândire.

Amnistie și întoarcere acasă

În 1903, Mussolini va fi expulzat din Elveția, din cauza poziției politice radicale și a activităților pe care le efectua în numele mișcării socialiste. A revenit în Italia, dar ordinul de încorporare a sosit din nou, iar Mussolini s-a întors în Elveția.

În această perioadă și-a conturat ideologia, transformându-se într-un socialist înflăcărat, având convingeri ateiste. În timpul unei dezbateri cu un ministru, i-a „acordat" cinci minute lui Dumnezeu pentru a-i lua viața, iar dacă nu va fi murit în acest răstimp, atunci dovada inexistenței lui Dumnezeu era clară. După cele cinci minute, Mussolini a părăsit locul dezbaterii. Acest stil simplu s-a dovedit a fi destul de convingător și reprezintă motivul pentru care abilitățile oratorice ale lui Mussolini au avut un impact atât de eficient asupra maselor.

În aprilie 1904, Mussolini a fost din nou expulzat din Elveția, pentru infracțiunea de falsificare a pașaportului. În Italia era, de asemenea, cercetat pentru fals în acte și, deci, nu se putea întoarce acasă. Abia a reușit să iasă din această perioadă de criză și asta datorită ajutorului simpatizanților săi. În noiembrie, se întoarce brusc în Italia. Se născuse un prinț moștenitor, iar amnistia a fost prelungită asupra lui Mussolini. Era expert în identificarea celor mai bune oportunități și nu avea niciun motiv pentru a nu profita de acestea.

▲ Vilfredo Pareto. Formulează teoria elitelor, conform căreia numai câțiva indivizi cu abilități superioare pot conduce masele, teorie care în cele din urmă va fi utilizată ca justificare a fascismului.

În luna ianuarie a anului următor, Mussolini a fost recrutat în armată ca trăgător de elită. La scurt timp după înrolare, mama lui Mussolini moare de meningită. I s-a permis să meargă acasă pentru o scurtă perioadă de timp, după care s-a întors pe front. Și-a încheiat stagiul militar, fiind un soldat model. Apoi a luat un examen de competențe în limba franceză. Își va găsi o slujbă ca profesor, dar nu va fi de lungă durată. În primăvara următoare s-a angajat pe postul de profesor de franceză, dar a renunțat după doar câteva luni.

Întors în orașul natal, Mussolini participă la mișcările activiste ale țăranilor. Devenise un om foarte diferit de cel care fusese în timpul școlii pedagogice. A fost arestat pentru acte de violență, dar, după ce a ieșit din închisoare, compatrioții săi îl priveau ca pe un erou.

În acest timp, tatăl lui Mussolini o cunoaște pe Anna Guidi, părăsește alături de ea orășelul și își deschid împreună un restaurant. Pentru o vreme Mussolini îl va ajuta în afaceri. Anna avea o fată în vârstă de 17 ani, pe nume Rachele. Curând, Rachele și Mussolini se îndrăgostesc.

În luna februarie a anului următor, Mussolini devine secretar în cadrul unei uniuni sindicale din orașul Trento care, la acea vreme, se afla sub controlul Austro-Ungariei. Înainte de a pleca spre Trento, Mussolini îi spune lui Rachele să îl aștepte, intenționând să se însoare cu ea.

Lausanne, Elveția, în anii 1920. Aici Mussolini se va familiariza cu diverse sisteme filozofice și va alege să studieze franceza și germana.

▼ Karl Marx, filozoful față de care Angelica Balabanoff a nutrit un devotament nestăvilit. Ideile sale se află la baza socialismului și a comunismului.

Vremuri schimbătoare

Expulzare din Austria

La Trento, Mussolini va avea două poziții principale: ca secretar al unei uniuni sindicale și ca redactor al publicației socialiste locale, „L'Avvenire del Lavoratore" („Viitorul Muncitorului").

În Trento locuiau mulți italieni; la acea vreme, orașul se afla sub stăpânire austriacă, dar era considerat de către italienii naționaliști unul dintre teritoriile care ar fi trebuit să fie unite cu Italia. Cesare Battisti era o figură centrală a partidului socialist, un italian patriot care milita pentru reunificarea orașului Trento cu Italia. Mussolini simpatiza cu Battisti și a scris pentru ziarul condus de acesta, „Il Popolo" („Poporul"), devenind, în cele din urmă, redactor al acestuia.

Stilul jurnalistic radical al lui Mussolini și discursurile sale susținute în diverse regiuni au atras atenția guvernului Austriei. Mussolini a fost arestat, iar publicarea ziarului a fost interzisă. Șase luni mai târziu, Mussolini a fost deportat din Austro-Ungaria.

Se va întoarce la tatăl său pentru a-l ajuta în administrarea restaurantului. Se zvonea că Mussolini se afla în plin proces de preluare a unui ziar local socialist. A devenit secretarul filialei Partidului Socialist și redactor al ziarului acestuia. De asemenea, tot în această perioadă își îndeplinește promisiunea făcută înainte de a pleca spre Trento, și anume aceea de a se căsători cu Rachele.

Trento, la acea vreme o țintă în vederea reunificării Italiei. Lucrarea în care Mussolini descrie impresiile sale cu privire la Trento va fi foarte apreciată.

▲ Cesare Battisti (al doilea din dreapta) în fruntea unui grup de soldați austrieci. Interacțiunile lui Mussolini cu acesta îi vor inspira noi direcții în viață.

Ziarul socialist local își lărgește aria de difuzare, în timp ce în luna septembrie, Rachele naște o fată, Edda. Soția lui Mussolini va participa și ea la Convenția Națională a Partidului Socialist Italian, ca reprezentantă a regiunii Romagna. Părea că lucrurile decurg normal pentru Mussolini, atât în viața particulară, cât și în cea privată, dar un eveniment trist avea să îi înnegureze această perioadă. La vârsta de 57 de ani, moare tatăl său, Alessandro, omul care i-a stârnit interesul pentru politică. Mussolini va scrie un necrolog pentru tatăl său în care va vorbi despre moștenirea ideologică pe care a primit-o.

Redactor la „Avanti!"

Mussolini a intenționat să transforme rapid Partidul Socialist într-unul revoluționar. A încercat să înlăture membrii moderați, dar a fost refuzat de superiorii săi. Extrem de nemulțumit, Mussolini părăsește brusc Partidul Socialist și își formează propria sa grupare.

În luna septembrie, Italia a declarat război Turciei pentru recuperarea orașului Tripoli, una dintre regiunile cele mai revendicate de Italia. Pentru a recâștiga încrederea membrilor Partidului Socialist, Mussolini protestează împotriva războiului. Din cauza caracterului violent al acestor proteste, a fost arestat în luna octombrie.

Mussolini a fost condamnat la 1 an de închisoare.

A fost un prizonier model, iar sentința i-a fost redusă. Este eliberat în luna martie și, din acest moment, trece drept revoluționarul „Il Duce" („liderul"). Apelativul are același înțeles ca și „Der Führer" care a fost adoptat mai târziu de liderul nazist, Adolf Hitler.

Biblioteca de amintiri

VIOLONISTUL FASCIST

Mussolini a fost pasionat încă din copilărie de muzică. După ce a fost exmatriculat de la școala călugărilor silezieni a fost trimis la o altă școală cu internat; aici se va alătura formației școlii și va cânta la trombon.

După ce a devenit liderul Uniunii Sindicale din Austria, Mussolini a învățat să cânte la vioară. Chiar și în perioada în care se afla la conducerea Partidului Fascist, Mussolini cânta la vioară în fața familiei și a membrilor partidului.

Mussolini se înțelegea bine și cu Giacomo Puccini, compozitorul reprezentativ al Italiei, recunoscut pentru operele „Madama Butterfly" și „Tosca". Atunci când erau interpretate lucrările lui Puccini, Mussolini era nelipsit din public.

Arturo Toscanini a fost dirijor, un susținător neîntrerupt al fascismului. După moartea lui Puccini, Toscanini va dirija ultima lucrare, incompletă, a marelui compozitor italian, „Turandot", performanță pentru care va fi apreciat de însuși Mussolini. Mai târziu, Toscanini se va îndepărta de fascism și va refuza să dirijeze interpretări ale acestei opere pentru Partidul Fascist. Mussolini a fost nevoit să îi întoarcă spatele lui Toscanini.

Mussolini a adoptat o atitudine foarte severă față de sentimentele antifasciste și activiștii antifasciști. Considera însă că marile opere care nu susțin fascismul sunt, totuși, importante pentru cultura oamenilor și pentru dezvoltarea culturii italiene. Încuraja arta și era el însuși un iubitor de artă.

▶ Mussolini o acompania la vioară deseori pe amanta sa, Claretta Petacci.

Când a observat faptul că facțiunea radicală a Partidului Socialist devenise cea mai puternică, s-a întors la aceasta. La Convenția Națională din luna iulie, a propus din nou expulzarea membrilor moderați și a primit aprobarea din partea unei majorități covârșitoare. Mussolini a fost numit redactor executiv al ziarului „Avanti!" și s-a mutat la Milano. Devenise „Il Duce" în adevăratul sens al cuvântului.

O expulzare din partid

În 1913, Mussolini candidează în alegerile parlamentare din Italia. Va fi foarte dificil pentru el să fie ales, din cauza puterii deținute de Partidului Republican Conservator și, după cum se preconiza, Mussolini va pierde alegerile. Nu se oprește aici și așteaptă următoarea oportunitate.

Aceasta va apărea în luna iunie a anului următor. În 1914, Europa era pe punctul de a fi cuprinsă de haosul Primului Război Mondial. În orașul-port Ancona, polițiștii au tras în mulțime în încercarea de a înăbuși o demonstrație a susținătorilor stângii. Au fost uciși trei oameni. Acest incident a dus la izbucnirea altora, în alte regiuni, astfel încât Italia va intra într-o perioadă de teroare cunoscută în istorie drept „Săptămâna Roșie". Mussolini a încercat să profite de această oportunitate pentru a instiga la revoluție, prin intermediul discursurilor incendiare și prin articole de propagandă în „Avanti!". În cele din urmă, trupele guvernamentale reușesc să preia controlul într-o săptămână. Planurile lui Mussolini eșuaseră iar.

Pe când Italia se afla încă în dezordine, izbucnește Primul Război Mondial, în iunie 1914. Partidul Socialist și-a menținut politica de opoziție față de război pe care a avut-o și în timpul conflictului cu Turcia, afirmându-și neutralitatea. Mussolini deținea aceeași poziție la începutul războiului, dar a făcut o schimbare de 180 de grade la trei luni de la începerea acestuia, adoptând o poziție pro-război în paginile ziarului „Avanti!". Aceasta a fost considerată o acțiune îndreptată împotriva Partidului Socialist, astfel încât Mussolini a fost concediat de la ziar.

▲ Soldați italieni plecând spre Tripoli. Poporul italian dorea ca Tripoli să fie unit cu Italia.

După o lună, revine în prim plan, cu o nouă publicație, „Popolo d'Italia" („Poporul Italiei") în care apar articole și mai înflăcărate, susținând războiul. Această acțiune va duce la expulzarea sa din Partidul Socialist.

Reacția partidului nu se va bucura de răsunet, deoarece „Popolo d'Italia" câștiga teren în influențarea populației. Foarte rapid a ajuns la un număr de 80.000 de cititori. Scriitori pro-război se grupau în jurul publicației. La data de 1 decembrie, Mussolini a organizat Fasci d'Azione rivoluzionaria internazionalista („Asociația Revoluționară Fascistă Internațională"). „Fasci" înseamnă mănunchi, care la rândul său simbolizează puterea unității și a solidarității.

Mussolini este arestat în 1915 pentru activismul său pro-război.

„Dorința de putere"

Rănit pe câmpul de luptă

DUPĂ IZBUCNIREA PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL, Italia a adoptat o atitudine expectativă. Prin intermediul unui pact secret încheiat la Londra, Italia și-a trădat aliații, Austria și Germania și a intrat în război de partea Rusiei și a Franței, în schimbul unor teritorii, precum Pensinsula Istria și regiunea Dalmația.

Războinicul Mussolini a fost recrutat de armata italiană și, în conformitate cu dorințele sale, a fost trimis în prima linie. Pentru o vreme s-a îmbolnăvit și a trebuit să se întoarcă acasă, dar a fost răsplătit mai apoi pentru eforturile sale în război și avansat în grad. În timpul unor trageri de artilerie, un obuz explodează și ucide cinci bărbați; Mussolini a fost rănit de aproape 40 de bucăți de șrapnel.

După o jumătate de an de spitalizare, Mussolini este scutit de îndatoririle militare și se întoarce la activitatea sa ca gazetar. A publicat articole în care își descria experiențele de război.

Războiul s-a încheiat în 1918, dar mult timp după aceea Italia s-a aflat într-o situație grea, atât din punct de vedere politic, cât și economic. Pentru a înrăutăți lucrurile, Italiei nu i-au fost date teritoriile promise; Istria și Dalmația au revenit Iugoslaviei. Deși Italia se afla de partea învingătorilor, a fost tratată asemenea unei țări învinse.

Crearea Partidului Național Fascist

Deși societatea italiană trecea printr-o perioadă dificilă după încheierea Primului Război Mondial, Mussolini nu era deloc pesimist. Haosul creat de război i-a dat lui Mussolini posibilitatea să organizeze mișcarea revoluționară la care spera de atâta timp.

▲ Mussolini, în vremea Primului Război Mondial. În timpul spitalizării sale, a fost vizitat de regele Victor Emmanuel al III-lea care i-a spus că Italia „are nevoie" de el.

▼ D'Annunzio (dreapta) și Mussolini. Mussolini a recunoscut popularitatea lui D'Anunnzio, dar, în același timp, simțea că acțiunile sale nechibzuite pot fi periculoase.

La data de 23 martie 1919, Mussolini reformează facțiunea milaneză în „Fasci Italiani di Combattimento" (Liga combatantă). După cum îi sugerează și numele, aceasta reprezenta un grup politic care susținea rezolvarea problemelor prin metode militare. În anul următor, fasciștii au atacat Partidul Socialist și au distrus sediul ziarului „Avanti!" la care lucrase Mussolini.

Fasciștii, conduși de Dino Grande, un apropiat al lui Mussolini, i-au terorizat pe comuniști, anarhiști și socialiști. Forțele naționaliste au ocupat orașul Fiume din Istria și l-au declarat oraș independent. Poporul italian aproba acțiunile fasciștilor și Mussolini credea că acest suport va fi susținut și în timpul alegerilor din noiembrie. Dar greșise; împreună cu alți candidați fasciști, a fost zdrobit în alegeri.

În luna noiembrie a anului următor, Istria a fost cedată Italiei; în schimb, Italia trebuia să renunțe la ideea de a primi Dalmația. Orașul eliberat, Fiume, a fost ocupat de forțe italiene și liderul acestuia, simpatizantul fascist, Gabriele D'Annunzio a pierdut puterea.

Între timp, Mussolini a continuat să își consolideze baza puterii prin stabilirea de contacte cu liderii fasciști locali. Partidul Socialist era aproape distrus din cauza opresiunii fasciștilor; în 1921 în Italia se aflau aproximativ 250.000 de fasciști. Au

DIN CULISE

STRATEGIE ȘI POLITICĂ

Misiunea noii administrații a lui Mussolini era aceea de a redobândi puterea națională a Italiei, slăbită de Primul Război Mondial. O modalitate pentru a realiza acest lucru a fost creșterea producției agricole.

La acea vreme, Italia era un mare consumator de grâu, însă, în principal, de import. Mussolini a ordonat dezvoltarea regiunii din sudul Romei ca vastă zonă agricolă, care va acoperi 60.000 de hectare.

Odată stabilită suprafața agricolă, puteau fi implementate măsuri în vederea obținerii unei creșteri masive a producției de grâu. Mussolini a comandat participarea pro-activă a membrilor Partidului Fascist în efortul de reformare a agriculturii. Aceștia au devenit o prezență permanentă pe terenurile agricole ale Italiei, lucrări la care a participat chiar și Mussolini.

De asemenea, pentru a consolida viitorul țării, Mussolini a încurajat creșterea ratei natalității. La fiecare naștere se oferea un fond de alocații, iar familiile cu mai mulți copii primeau stipendii.

În baza acestei politici a fost consolidată bunăstarea națională. Inflația a crescut și ea, dar nu era niciun dubiu că Italia și-a recâștigat vitalitatea.

Fascismul urmărea să-l oblige pe fiecare cetățean să gândească și să acționeze într-un anumit mod. De fapt, fascismul pus în aplicare poate fi considerat o formă perfectă de dictatură.

▸ Mussolini participă la strânsul recoltei alături de țărani. Încercările sale de a contura o astfel de imagine în conștiința publică anticipează strategiile politice ale lui Hitler și ale naziștilor.

câștigat importante victorii în alegerile generale organizate în acel an; în cadrul unei convenții naționale a fasciștilor, Mussolini a declarat înființarea Partidului Național Fascist.

Mussolini reușește, în cele din urmă, să ajungă la adevărata putere politică. Prim-ministrul Luigi Facta a propus crearea unei guvern de coaliție cu fasciștii; în timpul negocierilor, fasciștii au pus la cale premisele preluării totale a guvernării. În cadrul unei reuniuni a Partidului Fascist, Mussolini a impus organizarea unui marș al membrilor partidului asupra Romei.

S-au adunat fasciști din întreaga Italie, purtând uniformele caracteristice, cămășile negre. Luigi Facta i-a cerut regelui Victor Emmanuel al III-lea să reacționeze la acest marș, dar acesta refuză. În schimb, regele îl demite din funcție pe Facta și îl numește prim-ministru pe Mussolini.

▲ Giacomo Mateotti. Mussolini nu a fost niciodată acuzat că ar fi comandat asasinarea lui Mateotti, dar a fost mereu considerat suspect din cauza opoziției sale față de alte partide.

Noul cabinet nu era format numai din fasciști; în componența acestuia se mai aflau și alte partide care încă dețineau anumite prerogative. Mussolini, în vârstă de 40 de ani, devine prim-ministru și ministru de interne și afaceri externe.

Primele alegeri au fost organizate în 1924 după ce Mussolini a reformat sistemul electoral. În baza acestui sistem, partidului care câștiga 25 de procente din voturi îi reveneau trei sferturi din locuri în parlament. Fasciștii au obținut o victorie zdrobitoare, câștigând 275 de locuri. Ceva mai târziu a fost descoperit cadavrul lui Giacomo Mateotti, cel care solicitase anularea rezultatelor alegerilor din cauza neregularităților comise. În mod evident, era o crimă a fasciștilor; temându-se de violența acestora, regele nu l-a îndepărtat pe Mussolini de la putere, ocazie cu care acesta din urmă a dat ordine de întărire a securității și a aplicat noi restricții presei.

Marș fascist asupra Romei. Există păreri conform cărora viitorul Italiei ar fi fost total diferit dacă regele Victor Emmanuel al III-lea ar fi luat măsuri împotriva acestui marș.

Spre culmile puterii

▸ Italia a cucerit Etiopia în 1935. Conflictul a fost considerat ultimul război colonial al secolului XX.

Politicianul Mussolini

În anul 1928 toate celelalte formațiuni politice au fost scoase în afara legii. Marele Consiliu Fascist va selecta candidați dintre membrii partidului. Partidul Fascist era acum autoritatea supremă a statului italian, iar regimul dictatorial era aproape instalat. Oricine ar fi fost împotriva partidului fascist urma să fie investigat și torturat de poliția secretă.

În ciuda acestor acte de brutalitate, poporul italian îi acorda din ce în ce mai multă încredere lui Mussolini. Prosperitatea generată de politicile agrare, industriale și economice ale lui Mussolini a făcut ca populația să ignore abuzurile regimului opresiv. Economia italiană a cunoscut o revenire miraculoasă după război. Mussolini însă nu s-a culcat pe lauri; a îmbunătățit drumurile, căile ferate, sistemul de învățământ și chiar a solicitat cercetarea arheologice a ruinelor antice. Politicile sale au ridicat standardul de viață al națiunii, dar ceea ce voia Mussolini cu adevărat era să readucă Italia cât mai aproape de zilele de glorie ale Imperiului Roman.

▴ Un afiș realizat în 1928, înfățișând autoritatea lui Mussolini în fața regelui.

Populația majoritar catolică era mulțumită de acordul semnat de Mussolini cu Papa în 1929. Conform așa-numitor Tratate de la Lateran, Vaticanul devenea independent și, în schimb, acesta recunoștea noul stat-națiune italian, guvernat de Mussolini.

Negocierile purtate de Mussolini cu Vaticanul au îmbunătățit relațiile acestuia cu statul italian. Astfel, cele două state s-au recunoscut oficial reciproc. Între timp, în urma alegerilor generale care au avut loc după încheierea acordului cu Papa, fasciștii vor câștiga toate locurile din Parlament datorită faptului că celelalte formațiuni politice erau scoase în afara legii.

Cei doi dictatori

În 1933, Adolf Hitler ajunge la putere în Germania. După înfrângerea în Primul Război Mondial, Germania era paralizată de restricții militare și de pierderea coloniilor sale de peste ocean. Hitler a reușit să câștige încrederea poporului german, promițând că va schimba sistemul de restricții impus Germaniei după Primul Război Mondial, precum și că va reface poziția Germaniei, aceea de mare putere în Europa. Hitler a utilizat modelul fascist pentru crearea regimului nazist și l-a considerat pe Mussolini precursorul său.

Celelalte țări din Europa erau îngrijorate de ascensiunea nazismului în Germania. În iunie 1933, Anglia, Franța, Italia și Germania au semnat un tratat de pace. Cu toate acestea, Germania a părăsit Liga Națiunilor pentru a-și ușura eforturile de reînarmare.

◂ Hitler și Mussolini. La această întâlnire, Mussolini i s-a adresat lui Hitler direct în limba germană, fără a mai folosi un interpret.

În 1934, la Veneția, Hitler și Mussolini și-au făcut prima ieșire publică împreună în fața mulțimii. Hitler purta un costum negru și o pălărie, în timp ce Mussolini era o prezență impunătoare în uniforma sa fascistă.

Mulțimea l-a ignorat pe Hitler și a scandat în continuu numele lui Mussolini, lăsând astfel să se înțeleagă diferența de statut dintre cei doi la acea vreme.

Hitler i-a cerut lui Mussolini să recunoască anexarea Austriei de către Germania. Mussolini a refuzat. La puțin timp după întoarcerea lui Hitler în Germania, prim-ministrul Austriei a fost asasinat. Mussolini și-a mobilizat rapid forțele armate lângă granița cu Germania, aceasta fiind forțată să renunțe pentru moment la planurile de anexare a Austriei.

Invadare și intervenție

În anul 1935 a izbucnit războiul dintre Etiopia și Somalia Italiană. Italia a văzut acest război ca o oportunitate de a deveni o putere colonială egală Franței și Angliei, astfel încât a invadat Etiopia.

Invadarea Etiopiei de către italieni a început în octombrie 1935. Războiul a devenit ținta unor proteste internaționale, iar Liga Națiunilor a decis să impună sancțiuni economice Italiei. Germania a susținut invazia Etiopiei, astfel că relațiile dintre cele două țări s-au intensificat. În luna mai a anului următor, Italia va câștiga războiul, folosind arme chimice și biologice. Etiopia a devenit teritoriu italian. Mussolini s-a folosit de această victorie pentru a anunța crearea noului imperiu italian.

Două luni mai târziu, a izbucnit războiul civil în Spania ca urmare a revoltei armate conduse de Francisco Franco. Mussolini și Hitler au intervenit, susținându-l pe Franco. Mussolini considera că preluarea conducerii Spaniei de către fascistul Franco va contrabalansa puterea Franței, adversara Italiei, în timp ce Hitler urmărea să obțină accesul la resursele naturale ale Spaniei.

Aceste acțiuni ale Italiei și Germaniei vor arunca societatea europeană într-o criză din care îi va fi foarte greu să se salveze.

▲ Mussolini parafează acordul cu Papa. După această întâlnire, Papa Pius al XI-lea a declarat că întâlnirea cu Mussolini a fost predestinată.

▲ Mussolini conduce reconstrucția Romei. Țelul final al lui Mussolini era reconstrucția integrală a Italiei.

Versiune diferită

INTELECTUALI PE CÂMPUL DE LUPTĂ

Războiul civil din Spania s-a intensificat odată cu intervenția lui Hitler și a lui Mussolini. El a fost generat de scrutinul general din februarie 1936, când o alianță a facțiunilor de stânga a împiedicat extrema dreaptă să preia puterea. Spania a fost aruncată în haos de acțiunile extremiștilor care doreau o reformare rapidă a regimului politic.

În luna iulie a acelui an, un general din teritoriile spaniole din Maroc a condus o revoltă armată care avea să se transforme într-un război civil ce va dura 3 ani. În timp ce naziștii și fasciștii s-au implicat în război, voluntari din toată lumea au venit în Spania și au luptat pentru a-i împiedica pe extremiștii de dreapta să acceadă la putere.

Printre aceștia s-au aflat și scriitorii Ernest Hemingway și George Orwell. Ei vor scrie romane inspirate din experiențele lor de război care vor deveni celebre în istoria literaturii.

De asemenea, faimosul pictor Pablo Picasso care susținea vechiul guvern republican al Spaniei a acuzat atrocitățile comise împotriva civililor de către Franco prin intermediul tablourilor sale, de exemplu „Guernica".

Liderii guvernului republican au cedat în fața lui Franco și a aliaților acestuia. Ei au fost nevoiți să părăsească Spania în februarie 1939. În luna următoare, Franco a ocupat capitala Madrid. Dictatura lui Franco va mai rezista mult timp după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial.

▸ Scriitorul American Ernest Hemingway care va primi premiul Nobel pentru Literatură în 1954.

Semne ale decăderii

Admirație pentru naziști

La data de 9 septembrie 1937, Mussolini vizitează Berlinul. Este uimit de aerul de autoritate al lui Hitler în timpul cuvântării acestuia în fața a zeci de mii de oameni, lângă steagul nazist fluturând. Hitler avea o cu totul altă atitudine față de momentul în care fusese refuzat de Mussolini, în timpul vizitei sale de la Veneția. Mussolini a rămas impresionat. Două luni mai târziu, a declarat că Italia și Germania formează o „axă" de putere mondială și, urmând exemplul Germaniei, a retras Italia din Liga Națiunilor.

În luna martie a anului următor, Mussolini este înștiințat asupra anexării Austriei de către Germania. Mussolini se opusese în trecut acestei unificări. A fost foarte nemulțumit de faptul că Hitler nu l-a consultat în această privință, dar nu a întreprins nicio acțiune. Mai târziu, în luna iulie, s-a arătat de acord cu politicile rasiste ale naziștilor, declarând că evreii nu sunt cetățeni italieni.

Hitler a pretins apoi Cehoslovaciei să-i cedeze regiunea sudetă, preponderent locuită de etnici germani. Cehoslovacia încheiase un pact defensiv cu Anglia și, dacă Hitler ar fi atacat-o, s-ar fi ajuns, cu siguranță, la război. Pentru a se rezolva această situație, a fost organizată o conferință la München. Printre participanți se aflau Hitler, aliatul acestuia, Mussolini și premierul Angliei, ministrul Neville Chamberlain. Fiind poliglot, Mussolini putea înțelege limbile engleză, germană și franceză, devenind astfel, principalul intermediar între negociatori. El a convins Franța și Anglia să accepte anexarea regiunii sudete de către Hitler. Prin această acțiune, el a atins apogeul prestigiului obținut în cariera sa.

▲ Mussolini a fost purtătorul de cuvânt al lui Hitler la conferința din München.

O mare greșeală politică

În luna mai a anului 1935, Mussolini l-a trimis pe contele Galeazzo Ciano la Berlin pentru a forma o alianță militară cu Germania, așa-numitul Pact de Oțel. Acesta stipula că fiecare dintre țări trebuie

▼ În vremea în care a fost făcută această fotografie, Mussolini nu îl mai considera Adolf Hitler un simplu diletant politic.

Paradă organizată în onoarea lui Mussolini, cu ocazia vizitei sale la Berlin în anul 1937.

să acorde ajutor militar celeilalte în cazul în care ar fi izbucnit un război.

Mussolini credea că, mai devreme sau mai târziu, războiul va începe în Europa.

Pactul de Oțel reprezenta, de fapt, pregătirea pentru războiul pe care Mussolini îl considera inevitabil. Acest pact stabiliza Italia epuizată de războaiele din Etiopia și Spania. Cu toate acestea, Hitler a acționat mai repede decât se aștepta Mussolini. A semnat un pact secret de neagresiune cu Uniunea Sovietică și a invadat Polonia în 1939. Polonia semnase un acord defensiv cu Anglia, iar Anglia și Franța au declarat război Germaniei. Izbucnise Al Doilea Război Mondial.

În anul următor, Hitler a invadat Belgia și Olanda, urmărind să cucerească și Franța. Mussolini a ezitat să se implice în conflict, însă, în cele din urmă, a declarat război Franței și Angliei, în iunie 1940. Franța a fost nevoită să capituleze în fața Puterilor Axei.

După capitularea Franței, Mussolini a declarat război Greciei. Scopul acestei acțiuni a fost acela de a consolida poziția Italiei în regiunea mediteraneană, însă armata italiană era vlăguită de războiul care se desfășura în Africa. În 1941, Italia pierde Etiopia în fața trupelor invadatoare engleze. Mussolini a fost blamat pentru acest eșec tactic, atât de către Hitler, cât și de către poporul italian.

În luna iunie a anului următor, Germania rupe pactul de neagresiune și declară război Uniunii Sovietice. Italia a continuat să se implice în război, dar nu mai avea resurse pentru a lupta și împotriva Rusiei; cu toate acestea, Mussolini era nevoit să își susțină aliatul.

În august, fiul lui Mussolini, Bruno, moare într-un accident aviatic, iar relația lui Mussolini cu soția sa, Rachele, se înrăutățește. Mussolini se simte tot mai rău, fizic și psihic: suferă de gastrită cronică și de pe urma dezechilibrelor psihice. Singurul suport al lui Mussolini rămâne amanta sa, Claretta Petacci.

Înlăturat din funcția de prim-ministru

Odată cu atacul de la Pearl Harbour izbucnește războiul americano-japonez. Conflictul ia o amploare globală, pe de o parte aflându-se Puterile Axei – Japonia, Germania și Italia, iar de cealaltă parte, Puterile Aliate – America, Anglia și Franța. Italia însă continuă să se afle în declin, iar Mussolini nu mai primește susținerea poporului italian.

Prin înfrângerea suferită în Tunisia în luna mai a anului 1943, Italia pierde ultima colonie africană. Astfel, Puterile Aliate obțin o poziție strategică de unde puteau invada Italia. Bombardarea Italiei a început în iulie. Liderii Partidului Fascist și-au dat seama că Italia nu putea să capituleze și au început să urzească planuri pentru îndepărtarea lui Mussolini de la putere.

▲ Armata italiană a fost devastată de războiul din Etiopia și de intervenția în Războiul Civil Spaniol.

La Convenția Internațională a Partidului Fascist, membrii au votat înlăturarea lui Mussolini din funcția de prim-ministru. Mussolini a fost uluit de determinarea cu care a fost luată această decizie. A doua zi, regele Victor Emmanuel al III-lea l-a înlăturat pe Mussolini din funcție și l-a închis la Campo Imperatore.

◄ Edda Mussolini (1 septembrie 1910 – 9 aprilie 1995) a fost primul copil al lui Benito Mussolini. Fotografie de la ceremonia de nuntă , prin care ea a devenit Edda Ciano, contesă de Cortellazzo și Buccari.

CLIPE PERSONALE

MUSSOLINI CA PILOT

Mussolini era un bărbat cu o statură robustă căruia îi plăceau provocările. După ce a devenit prim-ministru, a continuat să călărească. Îi făcea să tresară pe cei cu care se întâlnea întâmplător când călărea în munți. Chiar și dacă avea probleme politice de rezolvat, Mussolini nu renunța la plăcerea de a călări.

De asemenea, îi plăcea să piloteze avioane, chiar mai mult decât să călărească. A devenit pilot la scurt timp după ce a organizat partidul fascist. D'Annunzio, simpatizantul fasciștilor, care a ocupat și eliberat orașul Fiume, avea atestat de zbor și a pilotat avioane în misiuni de luptă deasupra Austriei, teritoriu inamic în Primul Război Mondial. Mussolini simțea, într-un fel, că D'Annunzio este rivalul său în ceea ce privește pilotajul.

După ce Puterile Axei au declarat război Rusiei, în 1941, Mussolini a fost însărcinat să monitorizeze linia frontului din Ucraina. Când s-a întors de la conferința cu Hitler, a pilotat singur avionul.

Căderea fascismului

Încercare de revenire

ÎNLOCUITORUL LUI MUSSOLINI pentru postul de prim-ministru a fost Pietro Badoglio. El a ordonat dizolvarea Partidului Național Fascist și arestarea membrilor săi. Liderii Partidului Fascist au fost luați prin surprindere de această decizie, fiind obligați să părăsească țara.

Badoglio a încheiat un acord cu Puterile Aliate în luna septembrie. Germania a invadat Italia și a ocupat teritoriile din nordul Romei. Badoglio și regele Victor Emmanuel al III-lea au fost nevoiți să fugă în sudul Italiei.

Câteva zile mai târziu, Mussolini a fost eliberat din închisoarea situată în munți prin intervenția forțelor naziste și a zburat spre Germania.

Hitler a ordonat vechiului său aliat să creeze un nou stat fascist în partea nordică a Italiei, ocupată de Germania. Mussolini ar fi fost conducătorul noului stat, Republica Socială Italiană. Centrul ar fi urmat să fie Salo, un orășel pe malurile lacului Garda. Acesta urma să fie un guvern-marionetă al lui Adolf Hitler. Țara se afla sub control german și Mussolini nu avea prea multe de făcut.

▸ În data de 20 iulie 1944 a avut loc o încercare de asasinat asupra lui Adolf Hitler. Bomba a fost detonată în cartierul general al naziștilor.

▴ Mussolini și cel care îi va lua locul în funcția de prim-ministru, Pietro Badoglio (dreapta).

Un plan de pace care sosește prea târziu

Războiul s-a intensificat în Pensinsula Italică. Puterile Aliate și regele Victor Emmanuel al III-lea au încercat să distrugă statul-marionetă fascist, Republica Socială Italiană.

Mussolini a încercat să îi elimine din Partidul Fascist pe acei membri care au susținut înlăturarea sa din funcția de prim-ministru. În cursul unei astfel de acțiuni de purificare a fost ucis și ginerele său, Galeazzo Ciano. Mussolini însuși a aprobat execuția lui Ciano.

În luna iunie 1944, Puterile Aliate reușesc să ocupe Roma. Două luni mai târziu are loc debarcarea din Normandia, iar Franța va fi eliberată

CĂLĂTORII ÎN TIMP

1919	3	Mussolini îi organizează pe fasciști
1919	9	Hitler intră în Partidul Muncitoresc Socialist German
1921	7	Hitler devine liderul Partidului Nazist
1921	11	Mussolini creează Partidul Național Fascist
1922	10	Mussolini devine prim-ministru
1933	10	Politicienii de dreapta preiau puterea după alegerile din Spania
1934	8	Hitler devine Cancelarul Germaniei
1936	9	Franco devine liderul Spaniei
1939	3	Războiul Civil Spaniol se încheie și Franco își instaurează dictatura absolută
1943	7	Mussolini este înlăturat de la putere și Partidul Național Fascist este dizolvat
1945	4	Mussolini este împușcat, Hitler se sinucide
1945	5	Naziștii sunt înfrânți de Puterile Aliate
1975	11	Franco moare din cauze naturale

▴ Francisco Franco, dictator al Spaniei. Deși a fost în continuare ținta unor critici severe din întreaga lume după cel de-al Doilea Război Mondial, a reușit să își mențină poziția de dictator până la sfârșitul vieții.

CEI TREI MARI DICTATORI AI LUMII

De fiecare dată când se vorbește despre dictatorii fasciști, numele lui Benito Mussolini și al lui Adolf Hitler sunt, fără îndoială, menționate. În Europa a mai existat însă un dictator fascist care nu trebuie trecut cu vederea: Francisco Franco, cel care a deținut controlul Spaniei după Războiul Civil Spaniol.

În urma reușitei revoltei sale militare din 1939, Franco a preluat controlul total asupra Spaniei. Hitler este recunoscut pentru utilizarea Partidului Fascist ca model pentru crearea regimului nazist, în timp ce guvernul lui Franco s-a inspirat din modelul nazist. Asemeni Führer-ului Hitler și Il Duce Mussolini, Franco s-a autoproclamat conducător suprem. În acest fel, fascismul s-a transmis de la dictator la dictator.

Când Spania a devenit o țară fascistă, situația politică a Europei era foarte complicată. Gibraltarul, poarta spre Marea Mediterană, se afla sub stăpânire britanică, în timp ce Marocul, situat pe partea cealaltă a strâmtorii, se afla sub stăpânirea Spaniei. Acest fapt a cauzat o relație tumultoasă între Spania și Anglia. Spania a refuzat să intre în cel de-al Doilea Război Mondial de partea Puterilor Axei și a rămas neutră, însă până și simpla existență a Spaniei lui Franco era considerată o amenințare de către Puterile Aliate. Această percepție își are temeiul în intervenția Italiei și a Germaniei în Războiul Civil Spaniol.

Francisco Franco nu a participat la cel de-al Doilea Război Mondial și, în consecință, a fost singurul dictator fascist care a supraviețuit conflagrației mondiale.

la scurt timp de sub ocupația germană. Între timp, armata Puterilor Aliate înaintase spre baza Pensinsulei Italice. Lucrurile luau o întorsătură negativă pentru Puterile Axei.

Mussolini știa că sfârșitul este aproape. În luna martie a anului 1945 cere un armistițiu Puterilor Aliate. Cu toate acestea, o facțiune anti-Mussolini, cunoscută drept „partizanii" hotărâse deja să îl ucidă.

Il Duce este spânzurat cu capul în jos în fața întregii lumi

Mussolini nu mai avea nicio intenție să negocieze. S-a hotărât să fugă în Elveția, cu ajutorul altor fasciști, împreună cu amanta sa, Claretta Petacci; plănuiseră să meargă separat din motive de siguranță.

A doua zi, pe malul lacului Como, Mussolini i-a scris o scrisoare soției sale, Rachele, în care îi mărturisea că este singura femeie pe care a iubit-o cu adevărat.

Mussolini a plecat cu un convoi de camioane ale naziștilor pe care l-a întâlnit întâmplător, dar au fost blocați de partizani în orășelul Dongo. Germanilor li s-a permis să treacă, Mussolini însă a fost reținut. Se deghizase în soldat german, dar a fost recunoscut și arestat. Claretta, care îl însoțea, a fost și ea arestată.

Au fost duși la Mezzegra, iar ultimele nopți le vor petrece împreună în casa familiei De Maria.

În dimineața următoare, forțele partizane au venit să îl întâmpine pe Mussolini, imediat după ce acesta și-a terminat micul dejun. Partizanii primiseră ordin să facă orice este necesar pentru ca Mussolini să nu devină din nou o amenințare. Mussolini, iubita acestuia și alți captivi, majoritatea miniștri ai Republicii Sociale Italiene au fost aliniați în afara satului și împușcați. Mussolini avea 61 de ani, iar Claretta, 33. Cortina căzuse peste viața omului care a adus fascismul în lume.

Trupurile neînsuflețite ale celor doi au fost duse la Milano. După ce au fost purtate prin mulțime, au fost atârnate de picioare la o stație de benzină.

A doua zi, Adolf Hitler s-a sinucis, împreună cu Eva Braun. Ulterior, Japonia și Germania s-au predat necondiționat, iar cel de-al Doilea Război Mondial s-a încheiat. Însă acesta a reprezentat începutul Războiului Rece între Statele Unite și Uniunea Sovietică.

▲ Debarcarea din Normandia a asigurat victoria Puterilor Aliate în cel de-Al Doilea Război Mondial. A fost amânată din cauza condițiilor atmosferice potrivnice.

▶ Mussolini și Claretta, spânzurați de picioare cu capul în jos, în fața unei stații de benzină, batjocoriți de mulțime.

Partizanii care s-au ridicat să elibereze Italia de influența nazistă. Au fost împărțiți în mai multe grupări, răspândite pe întreg teritoriul Italiei.

Absolutism şi opresiune

Fascismul are la bază o filozofie absolutistă care a creat dictaturi, în Italia şi în alte ţări din lume, negând individualismul atât de apreciat de civilizaţia modernă. Cu toate acestea, în secolul al XX-lea, filozofia care neagă valorile moderne a devenit o forţă politică de luat în seamă. Ce urmăreşte filozofia fascistă?

O deviere de la filozofia existentă

FILOZOFIA FASCISTĂ A APĂRUT în secolul al XX-lea cu rolul de a controla ţara. Au existat diferite variante ale fascismului, în funcţie de cel care l-a pus în aplicare. Însă toate formele fascismului au împărtăşit acelaşi scop: subjugarea întregii ţări în mâinile unui singur conducător.

Mussolini va deveni fascistul perfect. Au existat înaintea lui alţi fascişti pe ale căror idei s-a bazat, dar ulterior şi-a format propria filozofie.

După căderea Imperiului Roman, Italia a fost redusă, fărâmiţată în zeci de state neînsemnate şi oraşe-state precum Florenţa. O mişcare a naţio-naliştilor italieni a dus la unificarea Peninsulei Italice sub domnia lui Victor Emmanuel al II-lea din regatul Sardiniei. Italia începuse să fie dominată politic de naţionalişti de aripă dreapta.

Cu toate acestea, chiar şi după ce statul-naţiune a fost unificat, Italia era încă măcinată de probleme. Decalajele mari între bogaţi şi săraci chinuiau ţara. Cu toate acestea, conservatorii de dreapta dominau încă guvernul şi nu era încă loc pentru reformă.

Socialiştii şi radicalii au început să reclame necesitatea unei revoluţii depline pentru a putea realiza reformele.

Mussolini însuşi era la acea dată socialist şi era de acord cu aserţiunile radicalilor. Cu toate acestea, începuse să se îndoiască de faptul că societatea italiană ar putea fi schimbată de o revoluţie socialistă. Credea că şi în cazul în care se va produce o schimbare, ea va cere mult prea mult timp.

Perfecţiunea fascismului

Alessandro Mussolini şi-a influenţat fiul de la o vârstă foarte fragedă să devină socialist. Pe când lucra ca redactor la ziarul partidului, ajunsese să creadă că situaţia socială din Europa acelei vremi nu va putea fi schimbată printr-o luptă care să ducă la răsturnarea claselor sociale.

La baza filozofiei lui Mussolini se afla, de asemenea, marxismul. Prima influenţă exercitată de gândirea marxistă asupra lui Mussolini a fost aceea de a-l face pe viitorul dictator să realizeze importanţa revoluţiei în producerea de schimbări

▲ Mussolini (centru) în timpul Primului Război Mondial. Personal, a solicitat să fie trimis în prima linie.

majore în societate. În acest fel, Mussolini îşi va crea propria filozofie, selectând anumite idei din alte filozofii şi încorporându-le în propriul său sistem de gândire.

Era fascinat de conceptul lui Friedrich Nietzsche de fiinţă ideală sau „Supraom". Această fiinţă ideală ar fi reuşit să atingă limitele extreme absolute al posibilului uman şi l-ar fi înlocuit pe Iisus Hristos, devenind conducătorul omenirii. Cu declaraţia „Dumnezeu a murit", Nietzsche îşi exprimase credinţa că Dumnezeu nu era un instrument care să poată rezolva realităţile societăţii moderne. Această idee a fost rapid acceptată şi adaptată de către ateistul Mussolini.

Economistul Vilfredo Pareto va avea şi el o influenţă deosebită asupra filozofiei lui Mussolini. Pe când locuia în Elveţia, Mussolini a ascultat un discurs al lui Pareto care scotea în evidenţă teoria elitelor. Conform lui Pareto, societatea era condusă de o clasă a elitelor, un grup restrâns care urma să fie înlocuit în mod ciclic de o altă clasă a elitelor care, evident, să vizeze puterea. Astfel, Pareto considera că puterea a fost dintotdeauna transmisă de la o clasă de elite la alta.

Mussolini a combinat filozofia lui Nietzsche cu cea a lui Pareto şi a elaborat un nou concept: noua elită va consta din omul superior nietzscheian care

Carisma și statura lui Mussolini sunt un simbol real al puterii fasciste.

Lăsați-ne să mergem cu crucea între dinți, cu bomba în mâini și cu ură nemărginită în inimi.

▲ Mussolini înconjurat de colegii săi fasciști. Pe măsură ce își consolida influența la putere, Mussolini devenea tot mai izolat.

va conduce rasa umană. Această idee va reprezenta baza teoretică a dictaturii lui Mussolini.

Lucrarea „Reflecții asupra violenței" a lui Georges Sorel va fi utilizată de către Mussolini ca punct de referință în ceea ce privește modul în care trebuie organizată o instigare la revoluție și cum trebuie răsturnate vechile sisteme. În această lucrare, Sorel a pledat pentru utilizarea grevelor muncitorilor ca un act de violență necesar împotriva exploatatorilor capitaliști, într-un război de clasă. Considera că legile pot fi încălcate atâta timp cât urmezi un scop. În astfel de vremuri, principala armă va fi violența, iar violența se va transforma în virtute. Să nu uităm că Mussolini avea o definiție deosebită și singulară a „virtuții".

◄ Friedrich Nietzsche. Multe dintre teoriile lui Mussolini cu privire la putere sunt inspirate din conceptul supraomului al lui Nietzsche.

Totalitarismul

Pentru a-și pune în practică ideile politice, Mussolini credea că trebuie să determine masele să gândească asemenea lui. Însă guvernului său i-a lipsit în principal această abilitate.

Din experiența acumulată în Primul Război Mondial, Mussolini a ajuns la concluzia că succesul într-un conflict militar are la bază solidaritatea grupului. După ce se opusese activismului anti-război al Partidului Socialist, era firesc să gândească astfel. Trebuia luat în considerare cât de slabă era influența Italiei înainte de unificare. Acest fapt era evident pentru Mussolini. De aceea, solidaritatea constituia cheia pentru reușită.

La vremea când preluase puterea, Mussolini ajunsese la concluzia că luptele între clasele sociale nu mai erau posibile. Nu dorea o revoluție socială, ci unificarea capitaliștilor și a muncitorilor sub stindardul statului fascist. Egalitatea ar fi fost menținută printr-o dictatură totalitară. Astfel a fost desăvârșită metodologia politică a fascismului.

Marea criză economică din 1929 a evidențiat punctele slabe ale sistemului capitalist. Mussolini credea că aceasta ilustra superioritatea totalitarismului, în comparație cu socialismul și capitalismul. Mussolini a afirmat că sistemul fascist va fi pus în slujba poporului, prin transferul mecanismelor de producție către stat (de fapt, un concept de stânga) și venerarea statului mai presus de orice (un concept de dreapta).

Fascismul a accentuat rolul întregului asupra individului și considera sacrificarea unei părți a individului în beneficiul întregului ca având o importanță supremă. Cu toate acestea, pus în practică, sistemul fascist crea probleme de încălcare a drepturilor omului pentru cetățenii Italiei.

În sistemul de guvernare fascist, voința poporului nu se regăsește în acțiunile guvernului; voința arbitrară a dictatorului este forța motrice a administrației statului. Fericirea oamenilor era dependentă de dictator, iar cei care nu aveau încredere în acesta urmau să fie privați de orice drepturi.

▲ Țărani italieni la începutul secolului XX. Mulți dintre ei erau foarte săraci și nu dețineau pământuri.

Cu alte cuvinte, dictatorul avea puterea absolută și acționa după cum considera a fi benefic pentru poporul său, prin puterea arbitrară.

Practic, acest lucru a dus la imposibilitatea exercitării vreunui control asupra măsurii în care voința dictatorului corespundea cu interesul populației. În cele din urmă, într-un sistem de guvernare totalitar nu pot exista noțiuni ca „bine" sau „rău", ci doar voința dictatorului. Cu siguranță, în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, Italia s-a aflat sub controlul unui astfel de dictator totalitar. Mussolini era asemenea unei mașinării năvalnice care nu s-a putut opri în momentul coliziunii sale cu perioada de criză.

Totalitarismul determinat de filozofia fascistă a adus în prim plan naționalismul italian care i-a făcut pe italieni să se simtă egali cu celelalte mari puteri. Cu toate acestea, pe cât de repede a apărut, pe atât de ușor s-a prăbușit sub propriile excese.

Brigada de tineret a Partidului Național Fascist, în uniforme, aliniată în formație perfectă.

DICTATORUL ȘI IUBIRILE SALE: FEMEIA CARE L-A IUBIT PE IL DUCE

Deși Benito Mussolini trecea drept un individ discret, oarecum precaut și enigmatic, există însă și o altă latură a sa, diferită de aceasta: bărbatul căruia îi plăcea să fie observat, cunoscut, iubit și admirat. Mândru și original, Mussolini dorește să iasă în evidență, să fie cel mai bun, să fie recunoscut și apreciat pentru contribuțiile sale unice. Este foarte important pentru el să realizeze lucruri deosebite și să fie respectat pentru aceasta; nu poate tolera să fie călcat în picioare, să primească ordine sau să fie doar „un alt membru al echipei". Benito Mussolini trebuie să își imprime marca personală asupra acțiunilor sale și să își direcționeze singur cursul vieții. Benito Mussolini trebuie să aibă un loc în care să strălucească, în care să se exprime creativ și în care să fie conducătorul misiunii.

▲ Familia Mussolini. Mussolini considera important să își petreacă timpul cu familia sa. Îi plăcea să joace cărți cu membrii familiei sale după masă.

▲ Claretta este femeia care a rămas lângă Mussolini până în ultima clipă. Pentru ea, Mussolini nu a fost dictatorul violent, ci bărbatul iubit.

Benito avea vise mari și determinare, spirit, vitalitate și entuziasm pentru realizarea lor. De asemenea, era romantic și îi plăcea ca totul să fie dramatic, creionat în culori vii și extravagant. Pentru Musollini, într-adevăr „lumea este o scenă" și în secret (sau poate nu chiar atât de secret) își dorește să devină o stea, eroul piesei. Benito vrea să fie măreț și să primească dragostea și aplauzele audienței care îl adoră, chiar dacă „audiența" este doar o altă persoană. Are nevoie de cineva care să creadă în el și în visele lui. Deși Mussolini iradiază încredere în sine și independență, de fapt, el depinde de confirmarea, dragostea și recunoașterea celorlalți. Nu poate suporta să treacă neobservat sau să nu fie apreciat.

Benito Mussolini iubește din toată inima, este generos și știe cum să facă persoana pe care o iubește să se simtă specială. Benito Mussolini iubește magia de „a fi îndrăgostit" și știe cum să păstreze viu fiorul pasiunii. Este deosebit de loial, îi va apăra pe cei dragi și va rămâne lângă ei până la sfârșit - atât timp cât aceștia nu îi rănesc orgoliul sau atât timp cât nu îi înșeală încrederea. Lui Benito Mussolini îi place să fie cel puternic în relațiile sale și nu împarte cu ușurință acest rol.

Claretta Petacci a fost amanta lui Mussolini. Ea făcea parte din artistocrația italiană, tatăl ei fusese doctorul personal al Papei. Era cu 29 de ani mai tânără decât Mussolini. Deși Mussolini avea o familie numeroasă, ea este cea care a stat cu el până la final. La data de 27 aprilie 1945, când convoiul cu membri ai Republicii Sociale Italiene (inclusiv Mussolini) a fost capturat de partizani, Petacci a avut șansa de scăpa, dar a refuzat și, în plus, a încercat să îl protejeze pe Mussolini cu propriul său trup. La data de 28 aprilie, au fost duși amândoi la Mezzagra unde au fost împușcați. A doua zi, în data de 29 aprilie, corpurile neînsuflețite ale lui Mussolini și al amantei sale au fost duse în Piazzale Loreto din Milano și atârnate de picioare în fața unei stații de benzină. Momentul în care mulțimea își vărsa furia asupra lor a fost fotografiat.

Filozofia totalitarismului şi oamenii care i-au dat viață

Epoca neliniştii, a generației pierdute a fost, de asemenea, epoca în care şi-au făcut apariția pe scena istoriei fascismul modern şi totalitarismul. În 1939, democrațiile liberale din Marea Britanie, Franța, Scandinavia şi Elveția erau o realitate. Cu toate acestea, în alte părți ale Europei, fel de fel de dictatori îşi înălțau viziunile întunecate. Dictatura părea să fie tendința viitorului. Dar şi a prezentului.

Dictatorul pe care îl admira Mussolini

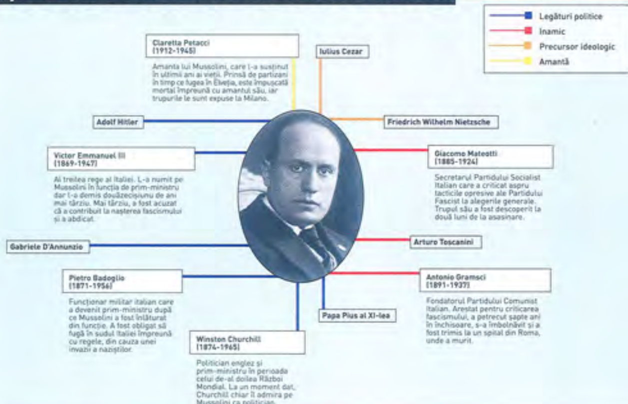
Adolf Hitler (1889-1945)

Hitler s-a născut în Austria, în anul 1889. A abandonat școala la vârsta de 14 ani și a vagabondat timp de patru ani, înainte să plece spre Viena pentru a încerca să devină artist. S-a înscris la Academia Superioară de Arte Frumoase, dar nu a fost admis. Ajuns din nou pe străzi, Hitler a început să adere la ideologia naționalistă. În Viena s-a convins de faptul că germanii sunt o rasă superioară, stăpânii naturali ai raselor inferioare din Europa. Când a izbucnit războiul din 1914, Hitler a considerat că a venit momentul izbăvirii. Lupta și disciplina din război i-au dat un sens în viață. Viața era o luptă și războiul, de asemenea. Era conjunctura ideală pentru ca sentimentele naționaliste și social-darwiniste ale lui Hitler să ia amploare. Dar odată cu înfrângerea din 1918, viziunea sa asupra lumii a fost puternic zdruncinată.

Întors acasă după încheierea războiului, Hitler a început să țină discursuri incendiare pe străzi, în fața unor grupuri neînsemnate de oameni. Nu îi păsa câți oameni îl ascultă până la capăt, ci doar faptul că putea să rostească în plină stradă mesajele sale antisemite și naționaliste. Dar oamenii chiar îl ascultau cu atenție pe Hitler. Și au început să îi ia în serios cuvintele, susținute de gesturi agresive. În 1921, Hitler a devenit liderul unui partid mic, aflat însă în plină ascensiune. Numărul de membri ai partidului începuse să crească. În 1923 Hitler a organizat un complot, plecând în marș spre Müchen, dar a eșuat, fiind trimis în închisoare pentru 5 ani. Până în 1928, Partidul Nazist avea 100.000 de membri, iar Hitler preluase controlul absolut al acestuia. Naziștii încă reprezentau un grup politic marginal, dar evenimentele din 1929 și 1930 au indus un nou fanatism în aderarea la programul politic al lui Hitler. Numărul șomerilor din Germania ajungea la 1,3 milioane în 1929. În anul următor, acest număr a crescut la 5 milioane, în timp ce producția industrială a scăzut cu mai mult de 50% în 1932. În același an, 43% dintre germani erau șomeri. În aceste condiții, Hitler a început să le promită germanilor refacerea economiei, precum și revizuirea militară și politică a clauzelor specificate în Tratatul de la Versailles. Discursul său s-a adresat mai ales clasei de mijloc - birocrați, funcționari publici și profesori. În data de 30 ianuarie 1933, Hitler devine, în mod oficial, Cancelarul Germaniei.

Redresarea economică și contextul favorabil au făcut ca Hitler să câștige mulți susținători. Nazismul se ghida după două idei principale: „Lebensraum" (spațiu vital) și rasă. Pe măsură ce Germania își recăpăta puterea economică și își refăcea forța militară, Hitler a început să încheie alianțe cu alți dictatori și să își extindă puterea. În tot acest timp, Europa Occidentală nu s-a implicat și i-a făcut concesii lui Hitler pentru a evita un nou război mondial. Însă războiul a izbucnit în 1939 dintr-un motiv anume - ambițiile lui Hitler nu aveau limite. Până la sfârșitul anului 1942, armatele naziste au obținut victorii impresionante. Agresivitatea forțelor hitleriste era atât de mare încât a fost nevoie de o coaliție puternică pentru a distruge imperiul nazist în plină creștere. Până în vara lui 1943, cursul evenimentelor s-a schimbat, iar doi ani mai târziu Germania era în ruine. Reich-ul de o mie de ani, visat de Hitler, a avut o viață cu mult mai scurtă.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

▲ Personalitățile din casetele pe fundal gri sunt prezentate în detaliu în acest capitol

Autorul și activistul

Gabriele D'Annunzio (1863-1945)

Gabriele d'Annunzio, născut Gaetano Rapagnetta (1863-1938) a fost poetul, jurnalistul, romancierul, dramaturgul și temerarul care a avut un rol controversat în politică, și anume acela de figură onorifică a fascismului italian și de mentor al lui Benito Mussolini.

D'Annunzio este deseori considerat precursorul ideilor și tehnicilor fascismului Italian; idealurile sale politice clare au ieșit în evidență în Fiume unde, împreună cu sindicalistul Alceste de Ambris, a realizat o constituție, „Carta del Carnaro". De Ambris a redactat cadrul legal și politic la care d'Annunzio a adăugat abilitățile sale de poet. De Ambris era liderul unui grup de marinari italieni răsculați care și-au pus nava în serviciul lui d'Annunzio. Constituția punea bazele unui stat corporatist, cu nouă corporații care reprezentau diferite sectoare ale economiei (muncitori, angajați, profesioniștii), iar cea de-a zecea reprezenta ființele umane „superioare" (eroi, poeți, profeți). Conform „Cartei", muzica era considerată principiul fundamental al statului.

Benito Mussolini a împrumutat și a imitat cultul dictatorial al lui d'Annunzio, metoda acestuia de a guverna în Fiume, economia statului corporatist, trucurile de scenă, ritualurile publice naționaliste emoționante în masă, salutul roman, întrebările retorice adresate mulțimii, discipolii în cămăși negre, Arditi, cu acțiunile lor disciplinare, reacțiile sălbatice și reprimările violente asupra dizidenților. Se pare că D'Annunzio îi forța pe oponenții săi să bea ulei de ricin pentru a-i umili sau pentru a-i ucide. Această practică a devenit un instrument comun și pentru „cămășile negre" ale lui Mussolini. D'Annunzio a sprijinit o politică externă expansionistă a Italiei și a salutat invazia din Etiopia.

Împăratul Romei Antice admirat de Il Duce

Iulius Cezar (100 î.Hr.-44 î.Hr.)

„Veni, vidi, vici". „Am venit, am văzut, am învins". Acestea sunt cuvintele omului care a schimbat cursul istoriei greco-romane.

Iulius Cezar s-a născut la Roma în anul 100 î.Hr. Familia sa făcea parte din aristocrația veritabilă a Romei, patricienii. Cu ajutorul unchiului său, Gaius Marius, în anul 86 î.Hr. a fost numit „flamen dialis" (înaltul preot al lui Jupiter), o funcție clericală arhaică, fără putere. Cu toate acestea, ea l-a făcut pe Cezar să se identifice cu o politică extremistă. A mai făcut un pas către radicalism atunci când s-a căsătorit cu fiica lui Lucius Cornelius Cinna, Cornelia în 84 î.Hr.

În anul 69 î.Hr., Cezar a fost ales „chestor". Soția lui a murit la scurt timp după aceea. Printr-o manevră pur politică, Cezar s-a folosit de această oportunitate pentru a-i elogia pe unchiul său, Caius Marius, și pe socrul său, Cinna, în timpul funeraliilor soției sale. Apoi s-a căsătorit cu Pompeia, rudă a lui Pompei. Cezar a fost ales chestor în 65 î.Hr. (funcție în care câștiga o mare popularitate prin organizarea de lupte de gladiatori), „pontifex maximus" („mare preot") în 63 î.Hr. și „praetor" („pretor") în 62 î.Hr. Până la această dată, Cezar își făcuse deja un renume de om politic. În urma unui scandal, a divorțat de Pompeia. Ulterior a fost numit guvernator al Hispaniei, în 61 î.Hr. Când s-a întors la Roma, în anul următor, și-a unit forțele cu cele ale lui Crassus și Pompei, formând primul triumvirat. Alianța dintre Pompei și Cezar a fost întărită de căsătoria lui Pompei cu Iulia, unicul copil al lui Cezar.

Următorul pas al lui Cezar pe scara politică a fost acela de a fi ales consul în anul 59 î.Hr. În acel an s-a căsătorit cu Calpurnia. În anul următor, a fost ales guvernator al provinciei romane Galia Narborensis. În 10-11 ianuarie 49 î.Hr., Cezar a traversat Rubiconul, un mic râu care separa Galia de Italia, ceea ce a dus la începerea războiului civil. Pompei a fugit și, în numai trei luni, preluase puterea asupra întregii Italii. Apoi a cucerit Spania și a continuat să îl urmărească pe Pompei până în Egipt. În 48 î.Hr., Pompei a fost ucis de un ofițer al regelui Ptolemeu. Cezar a rămas în Egipt peste iarnă, petrecându-și timpul cu regina Cleopatra.

Nihilistul care a inițiat teoria supraomului

Friedrich Nietzsche (1844-1900)

Friedrich Nietzsche a fost un filozof german de la sfârșitul secolului al XIX-lea care a zdruncinat fundamentele creștinismului și ale moralității tradiționale. Credea mai mult în viață, creativitate, sănătate și în realitățile lumii în care trăia decât în promisiunile unei vieți de după moarte. Nucleul filozofiei sale este reprezentat de ideea de „afirmare a vieții"; aceasta implica o analiză onestă a tuturor doctrinelor care epuizează energiile vieții, oricât de importante ar fi fost acestea din punct de vedere social. Adesea s-a vorbit despre Nietzsche ca fiind unul dintre primii filozofi existențialiști, ideile sale inspirând personalități proeminente ale vieții culturare, inclusiv dansatori, poeți, romancieri, pictori, filozofi, sociologi și revoluționari.

Gândirea lui Nietzsche a avut o influență deosebită în secolul XX, în special în Europa Continentală. În deceniul al treilea, unele dintre ideile lui Nietzsche au fost însușite de naziștii și fasciștii italieni. Exegeții nazismului au strâns diferite pasaje din scrierile lui Nietzsche, care, apoi, juxtapuse, justificau războiul, agresiunea și dominația, în numele naționalismului și al autoglorificării rasiale.

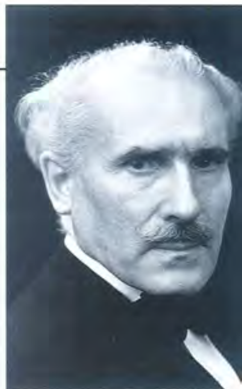
Papa care a cooperat cu Mussolini

Pius al XI-lea (1857-1939)

Papa Pius al XI-lea își începe pontificatul la data de 6 februarie 1922; a fost suveranul Vaticanului din 1929 și până la moartea sa, la 10 februarie 1939. Obiectivele lui Papa Pius al XI-lea au fost acelea de a micșora prăpastia dintre papalitate și guvernul italian, precum și de a obține, o dată în plus, recunoașterea suveranității Sfântului Scaun. Acest țel a dus la semnarea în 1929 a Tratatului de la Lateran cu guvernul italian și stabilirea independenței statului Vatican.

Pentru a-și susține noul regim, Mussolini era dispus să încheie un acord. După ani de negocieri, în 1929, Papa a supravegheat semnarea Tratatelor de pace de la Lateran cu guvernul italian. În conformitate cu termenii primului tratat, orașul-stat Vatican devine suveran (o enclavă în interiorul Romei), renunțând la pretențiile asupra fostelor teritorii ale statelor papale.

Relația Vaticanului cu guvernul lui Mussolini s-a deteriorat drastic în următorii ani, din cauza ambițiilor totalitariste ale lui Mussolini de a știrbi, tot mai mult, autonomia Bisericii. De exemplu, grupurile de tineri ai Bisericii au fost dizolvate în 1931, pentru a permite organizațiilor fasciste de tineret ale lui Mussolini să își instaureze dominația. În consecință, în 1931, Papa Pius al XI-lea a emis enciclicele „Non Abbiamo Bisogno" („Nu avem nevoie"), în care denunța statul totalitarist al lui Mussolini și tratamentul pe care acesta îl aplica Bisericii. Relațiile cu Mussolini au continuat să se înrăutățească.

Liderul italian care s-a opus fasciștilor

Arturo Toscanini (1867-1957)

Arturo Toscanini, fiu de croitor, s-a născut la Parma, în Italia, la 16 ianuarie 1867. A studiat la conservatoarele din Parma și Milano, înainte de a deveni violoncelist. Toscanini a cântat în compania unei trupe de operă din Italia, iar în 1886, în timp ce interpretau „Aida" în Rio de Janeiro, dirijorul a fost huiduit. Deși avea numai 19 ani, Toscanini a trecut la pupitru și a avut prima sa experiență ca dirijor.

Toscanini a continuat să dirijeze și în 1891 a deschis sezonul la Teatrul de operă „Carlo Felice"; până în 1898 a fost directorul muzical al operei La Scala din Milano. A devenit cel mai cunoscut dirijor al lumii și a fost angajat de celebra Operă Metropolitană din New York (1908-1915). Era renumit pentru intensitatea genială, perfecționismul neobosit, atenția fenomenală pentru detaliile de orchestrație și de sonoritate, memoria fotografică, atribute prin care oferea excelență interpretărilor lucrărilor orchestrale și de operă; deseori corecta erorile din anumite părți ale orchestrației care nu fuseseră observate decenii întregi de către colegii săi dirijori.

În Italia, Toscanini era un critic acerb al guvernului fascist al lui Benito Mussolini. A refuzat să includă imnul fascist, „Giovinezza", în concertele sale, iar în 1930, pe când se afla în Bologna a fost bătut de un grup de susținători ai lui Mussolini. Aceasta însă nu l-a împiedicat pe Toscanini să își exprime punctele de vedere cu privire la politică și a rămas în Italia până în momentul în care devenise clar faptul că fascismul nu va putea fi înlăturat printr-o dezbatere logică. În 1938, Toscanini s-a mutat în Statele Unite. În următorii 20 de ani, a dirijat Orchestra Filarmonică din New York și a înființat Orchestra Națională Radio a Americii. Arturo Toscanini a murit pe 16 ianuarie 1957 în New York.

Redresare miraculoasă și frământări nesfârșite

Fasciștii se opuneau politicilor financiare de neamestec sau de intervenție minimă care erau dominante în perioada de dinaintea Marii Crize. Oameni din diferite zone ale eșichierului politic afirmau că politicile non-intervenționiste, promovate de capitalism reprezintă cauza Marii Crize, iar fasciștii au promovat această ideologie, ca fiind „cea de-a treia cale", după capitalism și socialismul marxist.

POLITICA LOR A CONSTAT într-o extensie radicală a controlului guvernamental asupra economiei, fără expropierea în masă a mijloacelor de producție. Guvernele fasciste au naționalizat ramurile industriale principale, le-au controlat valoarea pe piață și au făcut investiții de stat masive. De asemenea, ei au introdus controlul prețurilor, al salariilor și alte măsuri de planificare economică. Guvernele fasciste au instituit alocarea controlată de stat a resurselor, în special a materiilor prime și a celor din sectorul financiar. Fascismul a adoptat, de asemenea, o viziune social-darwinistă asupra relațiilor interumane. Scopul lor era acela de a promova indivizii „superiori" și de a-i elimina pe cei slabi. În termeni economici, aceasta însemna promovarea intereselor celor mai importanți oameni de afaceri, în timp ce sindicatele și alte organizații ale clasei muncitoare erau distruse.

Politica economică adoptată în primii ani după instalarea la putere a fasciștilor italieni a fost, în mare măsură, una liberală; Ministerul Finanțelor era controlat de vechiul liberal Alberto De Stefani. Guvernul a adoptat un program economic non-intervenționist moderat – sistemul de plată a taxelor a fost restructurat, s-au făcut încercări de a atrage investițiile străine și de a încheia acorduri comerciale; au fost întreprinse eforturi în vederea echilibrării bugetare și s-a renunțat la subvenții. Taxa de 10% pe capitalul investit în sectorul bancar și industrial a fost anulată, în timp ce taxele plătite de directorii și administratorii companiilor mici au fost reduse la jumătate. Tot capitalul străin era scutit de taxe, iar taxa pe produsele de lux a fost, de asemenea, anulată. În plus, Mussolini s-a opus municipalizării întreprinderilor.

Prin legea din 19 aprilie 1923, companiile private aveau exclusivitate în ceea ce privește încheierea asigurărilor de viață, abrogându-se legea din 1912 care stipula înființarea unui Institut de stat pentru asigurări și care urmărea să creeze un monopol de stat zece ani mai târziu. Mai mult, un decret din 19 noiembrie 1922 a suprimat activitățile Comisiei Beneficiilor de Război, în timp ce la 20 august 1923 a fost eliminată taxa de succesiune în familie.

S-a pus un accent unanim pe așa numitul „productivism" – creșterea economică națională ca mijloc de regenerare națională și afirmare mai largă a importanței naționale. Până în 1925, țara s-a bucurat de o creștere economică modestă, dar slăbiciunile structurale au dus la creșterea inflației și deprecierea treptată a monedei naționale. În 1925 s-a produs o creștere semnificativă a speculațiilor bursiere și s-a ajuns la devalorizarea lirei. Nivelul migrărilor de capital devenise atât de ridicat, încât guvernul a încercat să intervină. De Stefani a fost concediat, programul său a fost abandonat, iar guvernul fascist a început să se implice tot mai mult în economie, proporțional cu creșterea accentuată a puterii acestuia.

Fasciștii s-au opus cu îndârjire finanțării capitalismului, dobânzilor negative și speculei. Unii fasciști, în special naziștii, considerau capitalismul financiar ca fiind „parazit", „o conspirație evreiască". Cu toate acestea, fasciștii erau și împotriva marxismului și a independenței sindicatelor.

De la capăt

Italia a ieșit din Primul Război Mondial slăbită. Un conflict nepopular și costisitor a fost inițiat de o țară subdezvoltată. Perioada de după război a fost caracterizată de creșterea inflației, datorii imense și depresiune economică generalizată. Până în 1920, economia a trecut prin convulsii masive – șomaj în masă, lipsa alimentelor, greve etc.

Mussolini a ajuns la putere în 1922 și a transformat economia țării conform ideologiei fasciste. Nu a fost adeptul intervențiilor economice radicale; în timp ce a reconstruit scena politică, nu a căutat să aibă controlul asupra economiei. Era pregătit să se alinieze grupărilor industriale și să se acomodeze cu principiile capitaliste. Pentru susținătorii primei viziuni, Mussolini a avut o agendă economică foarte clară, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, încă de la începutul guvernării sale. Guvernul avea două obiective principale: să modernizeze economia și să remedieze criza de resurse strategice.

◄ Fotbalul este sportul favorit al italienilor. Liga de fotbal italiană se poate mândri cu unii dintre cei mai mari fotbaliști ai lumii.

„Sunt satisfăcut. Nu râvnesc nici la revanșă, nici la reevaluare."

◄ Ferrari este marca de automobile reprezentativă a Italiei. Iubitorii de autovehicule din întreaga lume visează să dețină propriul Ferrari.

Criza resurselor industriale, în special a ingredientelor-cheie ale revoluției industriale, a fost contracarată de dezvoltarea intensivă a exploatării resurselor autohtone și de politici comerciale agresive, căutând piețe private de materie primă sau încercând colonizări strategice. Mussolini avea puține cunoștințe economice și nici nu îi păsa prea mult; nu a impus constrângeri industriei, iar eforturile guvernului se realizau mai degrabă conjuctural decât urmând o politică bine definită.

Pe o scară mai largă, se poate spune că economia fascistă a dus la crearea „statului corporatist" în Italia, o stare de fapt care s-a prelungit până la începerea războiului. S-a pornit de la ideea de a realiza o comunitate națională, reprezentând interesele tuturor părților implicate în viața economică și pe care să le integreze într-o unitate „trans-socială". În perioada 1925-1927 muncitorimea a fost pusă sub controlul statului. Inițial, sindicatele non-fasciste, iar, mai apoi, uniunile sindicale fasciste (mai slabe) au fost neutralizate. A fost o etapă dificilă – uniunile sindicale erau componente semnificative ale fascismului italian (cunoscute fiind rădăcinile sale sindicaliste) și constituiau, de asemenea, o forță majoră a industriei italiene.

◄ Gara centrală din Milano. Aceasta a fost construită din ordinul lui Mussolini în anul 1931.

▲ Arcadă din Milano. Astfel de alei pietonale există în întreaga Italie.

Criza economică mondială de la începutul anilor '30 a lovit Italia, începând cu anul 1931. Pe măsură ce fabricile erau la un pas de faliment, au fost preluate de bănci, în tentativa iluzorie de salvare a lor - activele utilizate pentru a finanța achizițiile erau aproape nesemnificative. Aceasta a dus la o escaladare a crizei financiare care a culminat în 1932 și la o intervenție majoră din partea guvernului. După falimentul băncii Österreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe în luna mai a anului 1931, aceeași soartă au împărtășit-o și banca din Milano, Credito Italiano, și Banca Comercială. Pentru a le susține, statul a creat trei instituții finanțate de Trezoreria italiană: „Sofindit" în octombrie 1931 (cu un capital de 500 de milioane de lire) care a răscumpărat toate acțiunile industriale deținute de Banca Comercială și de alte întreprinderi aflate în impas. În noiembrie 1931 a fost înființat „Imi" (cu un capital de 500 de milioane de lire) care a emis obligațiuni de stat în valoare de 5 miliarde și jumătate de lire, sumă rambursabilă în 10 ani. Acest noi capital a fost împrumutat industriei private pentru o perioadă de maximum 10 ani.

În cele din urmă, în 1933 s-a înființat Institutul pentru Reconstrucție Industrială (IRI) care a preluat controlul companiilor deținute de bănci, transformând brusc Italia în țara cu cel mai important sector industrial din Europa cu societăți deținute de guvern (GLC). Aceasta a salvat în 1933 Compania Hidroelectrică din Piemont ale cărei acțiuni scăzuseră de la valoarea de 250 de lire la 20 de lire, în timp ce în septembrie 1934, trustul „Andaldo" a fost reînființat, sub autoritatea IRI, cu un capital de 750 de milioane de lire. În ciuda preluării controlului companiilor private prin intermediul GLC, statul fascist nu a naționalizat nicio companie.

IRI a făcut față cu succes noilor sale responsabilități: restructurând, modernizând și raționalizând cât de mult era posibil. A fost un factor semnificativ în dezvoltarea de după 1945. Dar abia în 1935, economia italiană a ajuns la nivelul din 1930 – nivel mai mare cu doar 60 % decât cel din 1913.

Colosseumul, simbolul Imperiului Roman. Mussolini a încercat să restaureze gloria Romei, ordonând deschiderea a numeroase șantiere arheologice.

▲ O piață italiană însuflețită.

Bucătăria italiană deține multe meniuri elicioase. Pastele și pizza sunt acum foarte opulare în întreaga lume.

Moștenire politică

Din familia Mussolini au supraviețuit soția dictatorului fascist, Donna Rachele Mussolini, cei doi băieți, Vittorio și Romano Mussolini, precum și fiica sa Edda, văduva contelui Ciano, și Anna Maria. Cel de-al treilea fiu, Bruno, a murit într-un accident de aviație în timpul unui zbor-test cu un bombardier P108. Anna Maria Scicolone, sora actriței Sophia Loren, a fost căsătorită cu Romano Mussolini. Nepoata lui Mussolini este în prezent membră a Parlamentului European din partea Alternativei Sociale, un partid de extremă dreapta; alte rude ale Eddei (Castrianni) au emigrat în Marea Britanie, după cel de-al Doilea Război Mondial.

Partidul Național Fascist al lui Mussolini a fost scos în afara legii prin constituția postbelică a Italiei, dar s-au constituit mai multe partide neo-fasciste care i-au preluat moștenirea politică. Nepoata lui Mussolini, Alessandra Mussolini, conduce unul dintre cele mai importante partide neo-fasciste ale Italiei moderne, Azione Sociale. Din punct de vedere istoric, cel mai puternic partid neo-fascist a fost MSI (Movimento Sociale Italiano), dizolvat în 1995 și apoi înlocuit de Alianța Socială care s-a distanțat de fascism (liderul acestuia, Gianfranco Fini declarase la un moment dat că fascismul este „un rău absolut"). Aceste partide au fuzionat în coaliția „Casa Libertății" a lui Silvio Berlusconi; liderul Alianței Naționale, Gianfranco Fini a fost unul dintre cei mai de încredere consilieri ai lui Berlusconi. În 2006 coaliția „Casa Libertății" a fost învinsă la limită în alegeri de coaliția lui Romano Prodi, „L'Unione".

Problematica pusă în discuție de fascism

Au trecut două generații și jumătate de la înfăptuirea ororilor Germaniei naziste, dar amintirile încă tulbură conștiința oamenilor. Fascismul german și italian formează modelele istorice care definesc această viziune politică deformată asupra lumii și care se baza, în principal, pe următoarele aspecte:

Identificarea unor inamici/a unor „țapi ispășitori" ca motiv unificator. Cel mai important obiectiv comun al acestor regimuri a fost folosirea „țapilor ispășitori" pentru a abate atenția populației de la alte probleme, pentru a arunca asupra lor vina pentru eșecuri și pentru a canaliza frustrările în direcții controlate. Metodele alese — propaganda asiduă și dezinformarea — au avut, de obicei, efectul scontat. Adesea regimurile vor incita la acțiuni „spontane" de violență împotriva acestora, de obicei comuniști, socialiști, liberali, evrei, minorități etnice și rasiale, inamicii naționali tradiționali, membri ai altor religii, seculariști, homosexuali și „teroriști". Oponenții activi ai acestor regimuri au fost, inevitabil, etichetați drept teroriști și tratați în consecință.

Supremația armată/militarismul agresiv

Elitele conducătoare s-au identificat întotdeauna cu armata și cu infrastructura industrială care o susținea. O parte disproporționat de mare a resurselor naționale a fost alocată armatei, chiar și atunci când nevoile interne erau acute. Armata era considerată expresia naționalismului și a fost folosită oricând era posibil în vederea susținerii obiectivelor naționale, pentru a intimida alte națiuni și în scopul creșterii puterii și prestigiului elitei conducătoare.

Forța clasei muncitoare a fost diminuată sau de-a dreptul eliminată. Din momentul în care organizațiile muncitorilor au fost considerate ca un centru de putere care ar fi putut să concureze hegemonia politică a elitei conducătoare și a aliaților corporatiști ai acesteia, ele au fost inevitabil strivite sau transformate în organizații inofensive. Cei săraci făceau parte dintr-o categorie socială marginală, privită cu suspiciune sau cu dispreț fățiș. În anumite regimuri, a fi sărac era considerat aproape un defect.

Dispreț față de intelectuali și artă; acțiuni de persecutare. Intelectualii și libertatea intrinsecă a ideilor și a expresiei asociate nu erau priviți cu ochi buni de aceste regimuri. Libertatea intelectuală și academică a fost considerată subversivă pentru securitatea națională și idealurile patriotice. Universitățile erau strict controlate; facultățile care nu prezentau încredere din punct de vedere politic au fost hărțuite sau eliminate. Ideile neortodoxe și exprimarea unor păreri diferite au fost dur atacate, reduse la tăcere sau strivite. În accepțiunea acestor regimuri, arta și literatura ar fi trebuit să servească interesul național, altfel nu ar fi avut dreptul să existe.

Alessandra, nepoata lui Mussolini care a devenit un politician de succes prin propriile merite.

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

BENITO MUSSOLINI

DeAGOSTINI